

Божидар ДАНЕВ:

Икономиката ни е като костенурка

© БГНЕС

Г-н Данев, накъде трябва да ориентираме инвестиционната си политика?

- В България има сериозен глад за инвестиции. Ако погледнем БВП - над 80,5% отиват за потребление, а само 19% - за инвестиции. Имаме срив и в местните, и в чуждите инвестиции, и ясен индикатор за това е загубата за работни позиции - всеки ден от икономическата карта на страната изчезват десетки работни места. Така икономиката изпада в много сложно състояние. В момента българската икономика е като костенурка, която не знае дали се движи, или само се оглежда. Притесняват ни някои индикатори, които показват, че не се развиваме добре. Един от тях е търговският дефицит на страната. За тримесечието той вече надхвърля 3 млрд. лв., като увеличението е близо 1,6 млрд. лв. Българската икономика е малка и открита и затова дефицитът, за който говорим, е точен индикатор за нейното състояние. Друг фактор е растящата безработица. За една година тя е скочила с 0,7% до 12,9%. Расте броят на т.нар. обезкуражени на пазара на труда. За първи път заетостта е под 57 на сто. В същото време не трябва да забравяме, че в целите си „2020“ нашата страна е предвидила 76% заетост. Как ще постигнем това без инвестиции?

- На среща с министъра на икономиката Делян Добрев наскоро казахте, че само за три месеца са закрити 27 000

Интервю на Мария КОСТОВА за дохогите, загубата на работни места и липсата на инвестиции

фирми и са загубени 56 000 работни места. Това е доста тревожно.

- Това са точните индикатори, независимо че ние сме като че ли в статистическата грешка - по последните данни за първото тримесечие на тази година се очакват

0,5% ръст на икономиката

За мен е неясно откъде ще дойде той, след като потреблението се е свило и имаме огромен нов търговски дефицит. За разлика от други европейски страни като Полша, Естония, Словакия и др., които имат ръст от 3 до 5 на сто.

- Защо ни заобикалят чуждите инвеститори?

- Затова има няколко причини, първата от които е общата европейска икономическа криза и неопределеността на нейното развитие. Втората е несигурната правна и икономическа среда в България. Добавяме и забавеното правосъдие и нелиберализираният енергиен пазар. Българския предприемач не знае утре каква ще е цената на електроенергията или колко ще бъде след три месеца. Същото важи и за газовите ресурси.

И още нещо - има над 2000 разрешителни и регулативни режима - няма друга такава страна. Държавата пък влиза в ролята на нелоялен конкурент на частния бизнес. В същото време се наблюдават и непрекъснати промени в законодателството. Тревожен е и недостигът на квалифицирана работна ръка.

- Къде?

- Почти във всички наукоемки дейности - от здравеопазването до IT и комуникационните технологии. В момента нашата софтуерна индустрия - която за мен е еманацията на IT технологиите, е с оборот от износ около 1 млрд. лв. Имаме един проспериращ сектор, който работи добре на международните пазари. Той може спокойно да произвежда за 3 млрд., ако има съответния човешки ресурс. Но в България отсъства така необходимият човешки капитал. Ето ви една огромна ниша, която е показателна за недобрата ориентация на нашата образователна система.

- Нали се хвалим с компютърни гении и IT специалисти?

- Това са политически хвалби, а реалността е друга. Вижте, има и една грешка на различни правителства - с държавна подкрепа създадохме т.нар. кол центрове, като смятахме, че те са връх на съвременните технологии. Те „засмукаха“ от фирмите ресурса на цифровата ни икономика, като предложиха по-добри заплати. Привличането на тези кадри „обезкървява“ българската икономика и така тя не би могла да се включи в общото изграждане на цифровизацията, която ѝ е необходима. В България се развива икономиката на молочето и на кол централите.

- Как едновременно ще намираме работа на младите хора и ще задържаме по-дълго на пазара на труда по-възрастните?

- Това е абсолютно противоположно речие, някаква политика. От една страна, казваме, че нямаме право да уволняваме работниците, придобили право на пенсия, независимо дали трябва, или не трябва на работодателя, а от друга страна - трябва да освобождаваме работни места за младите. Безработицата сред младите хора е много висока - над 23%. Това е много притеснително, а причините откриваме основно в липсата на инвестиции и недостатъците на образователната система.

- Преди дни подписахте с правителството и синдикатите национално споразумение за стаж и първа работа на младежите.

- Вижте, не е важно да настаним в момента 22 000 младежи на стаж или на работа временно, а да осигурим условия за инвестиции, да се осигурят качествени и устойчиви работни места. Също така обаче не можем да искаме инвестиции, за които няма подготовени хора. Отсега трябва да започнем да инвестираме в образование, което да е пряко свързано с практиката, а държавата има най-мощния инструмент за това - бюджета. Според мен не трябва да се финансират специалности, които не могат да привлекат инвестиции, които не могат да гарантират продукт с висока добавена стойност. Страната е зялата от специалисти, които са с хуманитарни и академични специалности. Има свръхизлишек на юристи, на социолози и икономисти, докато на икономиката са необходими съвсем други умения - инженери, технически, математически. С това не казвам хората да не учат социални науки - но за собствена сметка. Най-бързият начин за справяне с недостига на квалифицирани кадри е определянето на квоти за дадени специалности, които държавата ще финансира. За съжаление у нас има и пълзяща угроза от дълбока неграмотност, която има много мутации. Все повече българи имат ниско образование, мнозина не знаят български език. Ако тези

Има свръхизлишек на юристи, социолози и икономисти

Божидар Данев е роден на 5 ноември 1939 г. в София. Завършва Техническия университет, след което постъпва на работа в Института по кибернетика при Българската академия на науките. Получава награда на БАН за най-добра научна разработка и националната награда „Научна разработка с най-голям икономически ефект“. Хабилитира се като старши научен сътрудник. Две години провежда следдокторска специализация в Университета в ХанOVER по управление на системи. Чете лекции във ФРГ, Швейцария, Италия, САЩ, Великобритания и др. През 1993 г. е избран за председател на Българската стопанска камара (БСК), а през февруари 2011 г. - за неин изпълнителен председател.

хора имаха добро образование, те щяха да произвеждат не по-малко от няколко милиарда допълнителен брутен вътрешен продукт. Нямахме да има социални помощи за тях, щяха да си плащат тока и водата, вероятно нямаше да има и такъв процент на битовата престъпност, нямаше и да се харчат европейски средства за включването им.

- Икономиката ни като че ли е ориентирана към еврофондовете и обществените поръчки.

- За съжаление дотам я докараме - парите от ЕС и обществените поръчки са двата основни двигателя, които движат икономиката. При внимателен анализ ще се установи, че България е с нулев баланс на усвоени и платени към ЕС средства. В същото време никой не отчита каква е ефективността на

разходването на европейските пари

Няма инвестиции за създаване на качествени и устойчиви работни места, а ако има някакви, те са предимно за смяна на собственика на активите. Липсва и контрол върху страните, които изпълняват обществени поръчки. Ние сме свидетели как в София се строи, как се строят и магистралите, които всъщност непрекъснато се ремонтират. И тогава се питаеме защо в Германия

Трябва да повишим БВП, за да увеличим и заплащането

след зимата няма дупки по пътищата. Защото технологията е друга и защото има контрол. Истината е проста - ние не работим качествено. Имаме сериозни предизвикателства и по отношение на образованието, манталитета и културата на нацията.

- Как гледате на „лова“ на работодатели, които не плащат заплати?

- Малцина са онези, които не желаят да плащат на служителите си, когато те си вършат съвестно работата. Неплащането на заплати означава, че работодателят няма нужния финансов поток, което пък може да бъде породено от хиляди причини - нередовен доставчик или купувач, невъннат ДДС от държавата. Или не му е платено по европейски проекти. Ние винаги се борим с последствията, а не с причините. Една от тях може да бъде решена лесно - от години настояваме да има публичен регистър за платения и възстановения ДДС и аквиз от държавата. И продължаваме да се питаеме защо няма публичен

регистър на хората, дарили пари на партии и на спечелилите обществени поръчки? Работодателят се превръща в застрашен вид, който трябва да се опазва, защото може да се изнесе в чужбина. Това са предприемчивите хора, които носят икономиката на гърба си. И когато ние плашим и гоним тези хора, нищо добро не очаква тази страна.

- Да, но има примери и за недобросъвестни работодатели.

- Така е, но защо покрай недобросъвестните да унищожавате мнозинството съвестни?

- А възможността работниците да искат фалит на фирмата за неплатени заплати?

- И в момента има такава възможност в закона, никой не я е ограничил. Ако искаме да дадем на работника някакви псевдоправа, е друг въпрос. Процесът по несъстоятелност е скъпо нещо, как ще го плати работникът? Това не е възможно. С тази мярка явно искаме да вменим на служителя нещо, което не е по неговите финансови сили и възможности. В края на краищата всеки работник има свободата да напусне веднага онзи, който не му плаща. И всеки работник може да поиска да стане работо-

дател - това са конституционни права...

- Ние сме с най-ниските доходи, как ще живне вътрешното потребление?

- Проблемът е, че не произвеждаме стока. Голяма част от БВП се изнася. Многотелите производители изнасят национални доход на страната. И по този начин БВП в България е малък, което от своя страна предопределя и ниски работни заплати. Докато не се ограничи износът на национален доход от страната ни, ние не можем да разчитаме, че ще има високо заплащане на труда. Като че ли има корпоративен картел по отношение на този износ - независимо дали са български, или чуждестранни компании. Всички големи фирми имат офиси навън и поне няколко механизма за изнасяне на национален доход. Най-популярният от които е т.нар. трансфериране на цени. Да не говорим за изнасянето на продукти, които не са дълбочинно преработени или такси за управление и т.н. Това е доста деликатна материя, защото едно грубо вмешателство ще накара големи инвеститори да избягат от страната. Това е една от причините за недостига на квалифицирани кадри, защото води до липса на среда за възпроизводство на човешкия ресурс. □

ГЛЕДНА ТОЧКА

Кучетата си хапят, „Екоравновесие“ си почива

Елена КОДИНОВА

Глутница агресивни псета оглозгаха краката на възрастен мъж в кв. „Редута“ в началото на седмицата. Малко преди това друга зловеща новина обиколи медните - кучета изляли куче. Животните по улицата на столицата са докарани вече до канибализъм.

Винаги, когато се разуче за подобни инциденти, страстите се накажеват до бяло. Кучелюбци и кучемразци стигат почти до бой в телевизионни студии. Сравнява се любовта към животните с любовта към хората. И никой думица не обелва за любовта на хората към парите, лесния живот и безхабериего.

Когато в началото на април друга глутница

псета разкъса проф. Ботьо Тачков, който после почина от раните си, станаха ясни някои неудобни факти за общинска фирма „Екоравновесие“. Средният бюджет от 1 млн. лв. пари на данькоплатците годишно тя само си почива. На щат в нея работят 19 души, от които един е ветеринар, управител на общинския приют в Селсавци, един е кастратор, един е зоотехник.

Останалите петнайсетина са в офиса на бюро. Ловците на кучета са на граждански договор и ловят само малки кученца по крайните квартали, защото така по-лесно си правят бройката и си вземат хонорара. Имало е ловци на щат, но са били уволнени до един. За сметка на това са назначени пиар и отговорник „Човешки ресурси“.

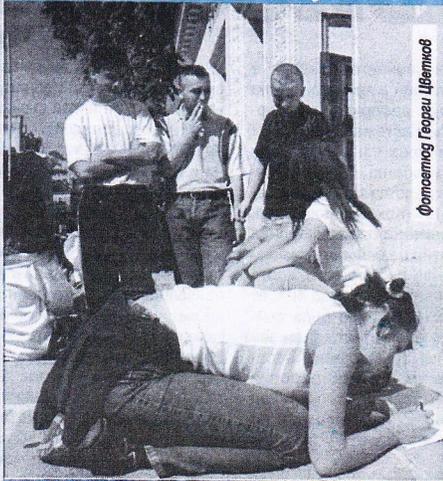

Почти цялата дейност по залавяне, кастриране, обезпаразитяване на животните, както и стопанисването на три от четирите общински приюта е предадена на неправителствени организации. Близко три години общината плаща между 15 и 20 хил. лева месечен наем на частно лице, собственик на земята, върху която е построен най-големият приют в Горни Богров. През лятото на миналата година стана ясно, че „Екоравновесие“ е надписвала фактури за косене на трева и бензин, като завишението е в пъти над пазарните цени. Затова един от директорите ѝ е даден на прокурор, но новините около наказанието му спират дотук.

При така описаното абсолютно общинско нехайство по въпроса с кучешката напаст по улиците има ли смисъл да се карат любителите на животните и уплашените от тях? Не е ли редно двата лагера, с които скандали обикновено се прикрива бездействието на „Екоравновесие“, да се обединят и да попитат истинския виновник: за какво харчите данъците ни и защо не ловите бездомни псета по улиците?

Защото, ако приятното прекарване в пълно бездействие в офиса на общинската фирма продължи още малко, нахапаните може да си изпуснат нервите и да станат някои неприятни сцени с убийства на животни. А те, също като бездомните кучета по улиците, не отиват на европейска столица през XXI век.

Особен поглед

Фотомаястор Георги Цветков

ПРЕДИ ГОДИНИ

1863 В Истанбул започва да излиза (до 15 април 1867 г.) първият ни сатиричен вестник „Гайда“ с редактор Петко Славейков. „Сатирически вестник за свестяване на българите се уточнява на първа страница.

1969 В Сатиричния театър в София започва закрита премиера на пиесата на Георги

Марков „Аз бях той“ (режисьор Методи Андонов). Пиесата е спряна, авторът е сериозно критикуван и същия ден по-късно Георги Марков напуска България. Заживява в Англия и работи в българската секция на Би Би Си до септември 1978 г., когато е убит загадъчно с т. нар. български чадър.

На 15 юни

Коментар

Желязо в закона

Весела ВАНЕВА

Сигурно помните как по-голямата част от Слънчев бряг стоя без ток в разгара на лятото на 2010 г. след опит за кражба на жици от голям електропровод. Голям резил беше! Изложихме се пред чужденците. А загубите на търговците и хотелиерите никой не можа да пресметне.

Добрата новина е, че година по-късно изкупуването на старо желязо и други метали беше ограничено със закон и енергото малко си отдръгна (Вж стр. 11). Лошата новина е, че кражбите не спряха и същият закон сега пак е в ремонт в парламента. Затова е изключително важно този път депутатите да го направят така, че да не трябва след няколко месеца пак да го доизчукват.

Защото оголените кабели горят сега по няколко пъти на седмица. И парламентът хич да не се опитва да прави закона беззъб, като отлага строгите мерки за след 2 години. Защото пред това всички сме равни.

В бизнеса с метали има несметни пари. Ще удържат ли депутатите на натиска им? Ще разберем по това дали решетките на уличните шахти ще спрат да изчезват и дали ще ни гасне токът заради кражбите. □

